

Ablativ

Formy:

	1. deklinace	2. deklinace	3. deklinace	4. deklinace	5. deklinace
singulár	<i>serv-ō</i>	<i>fēmin-ā</i>	<i>mīlit-e</i>	<i>exercit-ū</i>	<i>di-ē</i>
plurál	<i>serv-īs</i>	<i>fēmin-īs</i>	<i>mīlit-ibus</i>	<i>exercit-ibus</i>	<i>di-ēbus</i>

Nejdůležitější funkce:

	typické příklady	příklady z dosud přečtených textů
místo a čas (= odpovědi na otázky „kde?“ a „kdy“)	<p>bez předložky u výrazů, které jsou samy o sobě označením místa nebo času, a ve spojení s adj. <i>tōtus</i> = celý: <i>diē septimō pervēnit</i> = dorazil sedmého dne <i>mēnse Novembrī</i> = v měsíci listopadu <i>tōtā urbe</i> = po celém městě</p> <p>v ostatních případech s předložkou, nejčastěji <i>in</i>: <i>in Italiā</i> = v Itálii <i>in urbe</i> = ve městě <i>in bellō</i> = za války</p>	<p><i>quid proximā, quid superiōre nocte ēgeris</i> = co jsi dělal minulé a předcházející noci <i>brevi tempore</i> = v krátkém čase <i>locō herbidō</i> = na travnatém místě</p> <p><i>in eius lūdō</i> = v jeho škole <i>in eōrum fīnibus</i> = na jejich území</p>
agens v pasivních konstrukcích („kým?“)	<p><u>vždy s předložkou a(b)</u>: <i>liber legitur ā puerō</i> = kniha je čtena chlapcem <i>epistula scrīpta est ā mē</i> = dopis byl napsán mnou</p>	

<p>prostředek („čím?“)</p>	<p><i>manibus tenēre</i> = držet rukama <i>secūrī secāre</i> = sekat sekyrou</p>	<p><i>cōnstrīcta scientiā</i> = sevřena vědomím <i>nōtat et dēsignat oculīs</i> = zaznamenává a označuje očima <i>continētur Garumnā flūmine</i> = je sevřeno řekou Garonne <i>ut quiēte et pābulō laetō reficeret bovēs</i> = aby odpočinkem a tučnou pastvou občerstvil býky <i>ictus clāvā</i> = zasažen kyjem <i>illā vōce</i> = touto promluvou, těmito slovy <i>tīnctīs Sīdōnide conchā</i> = napuštěných sidónským nachem</p>
<p>způsob („jak?“)</p>	<p><i>hōc modō</i> = tímto způsobem <i>celerī pede</i> = rychlým krokem <i>dolō</i> = lstí <i>vī</i> = násilím <i>cāsū</i> = náhodou</p>	<p><i>ipsōrum linguā Celtae, nostrā Gallī appellantur</i> = vlastním jazykem se nazývají Keltové, naším Galové <i>linguā, īnstitūtīs, lēgibus inter sē differunt</i> = liší se mezi sebou jazykem, zřízením, zákony <i>nandō armentum trāiēcērat</i> = převedl stádo plavením <i>cum vī prōhibēre cōnātus esset</i> = když se pokusil mu zabránit násilím <i>mīrā arte</i> = (s) podivuhodným uměním</p>
<p>důvod („proč?“)</p>	<p><i>tīmōre</i> = ze strachu <i>gaudiō lacrimat</i> = pláče radostí <i>laetārī bonīs rēbus</i> = radovat se z dobrých věcí</p>	<p><i>iussū cōsulis</i> = na příkaz konzula <i>fessus viā</i> = unavený z cesty <i>cibō vīnōque gravātum</i> = unaveného jídlem a vínem <i>offēnsus vitiīs</i> = uražen poklesky</p>
<p>srovnávání („ve srovnání s kým/čím“)</p>	<p><i>lūce sunt clāriōra</i> = jsou nad jasnější než světlo <i>lībertāte nihil est dulcius</i> = nic není sladší než svoboda</p>	
<p>míra při srovnání („o kolik/o co/čím“)</p>	<p><i>quō maior, eō melios</i> = čím větší, tím lepší <i>multō peior</i> = mnohem/o mnoho horší</p>	<p><i>quantō levior dolor sit nōn habēre quam perdere</i> = o kolik menší bolest je nemít než ztratit</p>

<p>vlastnost</p>	<p><i>mōns magnā altitudine</i> = hora veliké výšky (= velice vysoká hora) <i>Britannī capillō sunt prōmissō</i> = Britanové jsou (lidé) <u>dlouhých vlasů</u> (= mají dlouhé vlasy).</p>	<p><i>corpore aegrō adfectōque ac spē vitae tenuī fuit</i> = měl nemocné a vysílené tělo a malou naději na (další) život (dosl. ‚byl vysíleného těla...‘) <i>homō insignī suāvitāte</i> = muž mimořádně příjemný (dosl. ‚mimořádné příjemnosti/sladkosti‘) <i>bovēs mirā speciē</i> = býci podivuhodného vzezření <i>pāstor nōmine Cācus</i> = pastýř jménem Kákus</p>
<p>původ, materiál, směr („odkud?“)</p>	<p><i>Venus love nāta</i> = Venuše narozená z Jova (Juppitera) <i>Rōmā ire</i> = jít z Říma často s předložkami <i>ab, dē, ex</i></p>	<p><i>somnō excitus</i> = probudil se ze sna <i>partem abesse numerō</i> = že část z (celkového) počtu chybí <i>redimīcula pectore pendent</i> = řetízky visí na hrudi (dosl. ‚z hrudi‘)</p>
<p>po předložkách</p>	<p><i>a(b)</i> = od <i>cum</i> = s <i>dē</i> = o, z, dolů z <i>ex</i> = (ven) z <i>prae</i> = před, kvůli <i>prō</i> = pro, ve prospěch, dopředu <i>sine</i> = bez</p>	<p><i>ā cultū atque hūmānitāte provinciae absunt</i> = jsou vzdáleni od civilizace a vzdělanosti provincie <i>cum Germānīs</i> = s Germány <i>quibuscum</i> = s nimiž <i>dē pauperibus locupletibusque</i> = o chudých a o bohatých <i>quā dē causā</i> = z toho důvodu <i>alter ex insulā Lesbō fuit</i> = jeden byl z ostrova Lesbu <i>ex speluncā</i> = z jeskyně <i>sine sēnsū</i> = bez bolesti <i>sine coniuge caelebs vivēbat</i> = žil sám bez manželky</p>
<p>předmět některých sloves a adjektiv</p>	<p><i>ūtī linguā</i> = používat jazyk <i>potīrī castrīs</i> = zmocnit se tábora <i>opus est factō</i> = je třeba činu <i>dignus laude</i> = hoden chvály</p>	<p><i>quō usque abūtēre, Catilīna, patientiā nostrā</i> = jak dlouho budeš, Katilino, zneužívat naší trpělivosti <i>quō ... proinde ut ipsō ūterentur</i> = kterého by užívali stejně jako jeho samého <i>diū cōnsorte carēbat</i> = dlouho postrádal družku</p>

<p>ablativ absolutní</p>	<p><i>vēre appropinquante</i> = když se blížilo jaro <i>sōle ortō</i> = po východu slunce <i>Cicerōne cōnsule</i> = za Ciceronova konzulátu <i>Augustō vīvō</i> = za Augustova života <i>nūllīs dēfendentibus</i> = aniž by někdo bránil</p>	<p><i>quō item dēgustātō</i> = když ochutnal i to, ... <i>Geryōne interēptō</i> = poté, co byl Geryón zabit, ...</p>
---------------------------------	--	---